

Werken met windkracht

Loonbedrijf Ton van Petten, Starnmeer

Ook van wind kun je leven. Dat bewijst loonwerker Ton van Petten, die is gespecialiseerd in het plaatsen van kleine windmolens. Hij werkt daarbij nauw samen met het bedrijf Windkracht, dat de molens levert en verkoopt. Samen zorgen ze dat de molens worden geplaatst, waar dat ook is. Voldoende voor een mooie samenwerking, waarbij twee bedrijven leven van de kracht van de wind.

Ze zijn kenmerkend voor Nederland, de windmolens voor het uitmalen van water. Iedereen kent ze vooral van de oude houten watermolens, al worden windmolens nu vooral geassocieerd met het opwekken van energie. Maar er is ook een derde versie, de kleine houten of metalen windmolen die kenmerkend is voor de natte, vaak afgelegen gebieden en waarvan er nog honderden staan.

Het zijn kleine molens die zorgen voor onderbemaling van relatief kleine poldertjes, zoals hier in het Wormerveld, waar Ton van Petten samen met Cor Bus van het bedrijf Windkracht bezig is om een nieuwe molen te plaatsen. Die is bedoeld om een stuk grond van ruim 2,5 hectare weer voldoende droog te leggen. De huidige ijzeren molen die er staat, is te klein, is versleten en heeft te weinig capaciteit. Het effect is te merken op het perceel. Het is zompig, het water staat in de greppels en gras staat er nauwelijks. Dat is in de

omliggende percelen, waar de bemaling wel in orde is, wel anders. Daar staat ondanks de lage ligging nog een mooie snee gras.

Bosman-molen

De molen die Bus en Van Petten plaatsen, is verre van nieuw. Het betreft een zogenaamde Bosman-molen, die door Bus helemaal is opgeknapt en er weer als nieuw uitziet. Kenmerkend voor de Bosman-molen is de dubbele staart. De molen kan zich daarmee automatisch uit de wind zetten. Het mechanisme daarvoor is even simpel als effectief. Een stijgende vlotter zet een mechanisme om, waardoor de twee staarten een kwartslag draaien. Het gevolg is dat de molen een kwartslag draait en begint met malen. Daalt het niveau, dan gebeurt het omgekeerde. De staarten draaien en via de wind wordt de molen uit de wind geplaatst. Geen mens nodig.

Loonbedrijf Ton van Petten

Het bedrijf van Ton van Petten is feitelijk een vervolg van het bedrijf dat zijn vader Piet van Petten begon. Die vertrok in 2000 naar Frankrijk en sinds die tijd is Ton ook weer actief in het agrarisch loonwerk. Dat bestaat nu vooral uit het persen van ronde balen en het slootwerk op de bedrijven. De belangrijkste tak van het bedrijf is het werk rond het waterbeheer in de natte polders boven Amsterdam. Dat varieert van het plaatsen van windmolentjes tot het trekken van duikers onder hoofdwatgangen door om twee lage poldertjes met elkaar te verbinden en zo de capaciteit van nieuwe molens compleet te kunnen gebruiken. In het verlengde daarvan liggen werkzaamheden voor het waterschap, waarbij het vooral gaat om het oplossen van problemen bij waterkeringen, duikers en dus windmolens.

Meer informatie: www.loonbedrijftonvanpetten.nl.

Het restaureren, opknappen en verkopen van nieuwe molens is de specialiteit van Bus. Bij het plaatsen komt daar de kennis van het natte veenland van Van Petten bij. "Dit werk vraagt om een voorzichtige aanpak. In het veen kun je niet gewoon een dammetje leggen of even wat weggraven. Haal je de bodem eruit (de wat vastere laag onder het natte veen, red.), dan krijg je het niet meer dicht. Uiteindelijk gaat het erom dat je de bodem zo min mogelijk beroert."

Kwart van de tijd

Sinds er de afgelopen jaren weer steeds meer aandacht komt voor de kleine watermolens en er bij allerlei projecten meer gebruik van wordt gemaakt, groeit ook het werk voor de samenwerkende Bus en Van Petten. "We merken dat Cor steeds bekender wordt en steeds meer opdrachten krijgt", lacht Van Petten. "Daardoor groeit ook bij ons de hoeveelheid werk. Met alle voorbereidingen erbij ben ik nu al bijna een kwart van de tijd bezig met het plaatsen van de molens en al het andere werk er omheen."

Het is werk dat past in de strategie van Van Petten, die als bedrijf klein wil blijven en zich richt op specialistisch werk. "In het verleden heb ik heel veel kabel- en leidingwerk gedaan, maar daar zijn we al een tijd mee gestopt omdat er weinig meer mee te verdienen was. Daarna heb ik nog allerlei werk gedaan voor grotere aannemers, maar daar ben ik helemaal klaar mee. Het is werk dat alleen maar ergernis geeft. Eerst moet je met je prijs zakken naar een waardeloos niveau om het werk te krijgen. Daarna heb je gezeur over de uren en de weekstaten die moeten worden ingevuld. En is dat allemaal eindelijk rond, dan moet je nog drie maanden wachten op je

geld. Daar heb ik helemaal geen zin in."

Zijn ergernis wordt nog vergroot door veel van de uitvoerders met wie hij en zijn ingehuurd machinisten moeten werken. "De goede uitgezonderd hoor, want ik doe nu een project voor Beens langs het Noordhollands Kanaal en dat gaat wel goed, omdat er een goede uitvoerder zit. Zonder hem had ik het niet eens gedaan, want de meeste uitvoerders zijn een drama. Ze hebben geen idee wat er soms komt kijken bij het uitvoeren van het werk, zitten de hele dag in de keet en aan het eind van de dag, vlak voor ze naar huis gaan, krijg je nog een probleem om op te lossen."

Het zijn zaken die Van Petten vooral irriteren omdat er geen waardering voor het werk is. "Wij moeten voor slechte prijzen het werk doen en de machinisten opleiden, maar ruimte voor een goede boterham is er niet", stelt hij vast. Bewust heeft hij daarom besloten om klein te blijven. "Personeel heb ik nooit gehad, ik werk alleen met zzp'ers. Ook nu heb ik er nog vijf aan het werk, maar voor mij hoeft dat niet. Het liefst wil ik samen met André Nat en Bart Koppenol, die als zzp'ers het meest voor me werken, verder. Dan kunnen we de mooie klussen doen die gewoon goed worden betaald en waarbij het werk wordt gewaardeerd."

Werk in natte gebieden

Van Petten zoekt voor zijn bedrijf vooral werk in het verlengde van zijn specialisatie, het werk in natte gebieden. Naast het plaatsen van de windmolens is dat bijvoorbeeld het slootwerk bij veel boerenbedrijven in zijn regio. "Een tijdlang hebben we dat helemaal niet gedaan, maar klanten bleven erom vragen en daarom ben ik er wel weer ingestapt. Het

Decorbouw

In de wintermaanden heeft Ton van Petten een opvallende nevenactiviteit. Dan is hij regelmatig actief als decorbouwer voor grote Nederlandse producties. Zo kwam een onderdeel van het decor van Grease uit zijn werkplaats en is een deel van zijn creatie nu te zien in de voorstelling Anne Frank. Hiervoor heeft hij een bewegend treinspoor als decorstuk gemaakt. Werk dat mooi past in de stille wintermaanden en natuurlijk ook het gevolg is van een toevalligheid. In dit geval een decorbouwer die vlak achter het bedrijf zit en die aan Van Petten het constructiewerk uitbesteedt.

past ook wel mooi bij het werk dat we al doen. Vaak komt er ook werk bij, zoals een dammetje opknappen of een hek plaatsen rond een nieuwe molen. Dan hebben we weer profijt van onze specialisatie, want omdat ik mijn bus bijna een complete werkplaats heb, kan ik overal aan het werk. We hebben altijd een generator en bijvoorbeeld een snijbrander bij ons, dus ook in het veld kunnen we alles maken.”

Ook het machinepark heeft Van Petten afgestemd op het plaatsen van de molens en het slootwerk. Dat is de reden dat er twee Neusons op het bedrijf zijn. De eerste is een mobiele kraan die veel voor het slootwerk en het klepelen wordt gebruikt; ook hier, vanwege de speciale voorzieningen op de kraan. “Neuson heeft twee gescheiden hydraulische circuits, waarbij er één voor de aandrijving van de wielmotoren is en de andere voor de hydraulische functies. Zo kunnen we tijdens het rijden toch gewoon het werk blijven doen.”

De rupsmachine is een achttonner die op brede rupsen staat en speciaal is aangeschaft voor het plaatsen van de molens. “Hiermee kunnen we feitelijk overal komen, omdat we een lichte machine hebben die veel kan tillen. De Neuson is de enige die met zo’n laag eigen gewicht toch ruim drie ton kan tillen. Dat hebben we nodig om op dit soort plekken een molen en de pompput te kunnen plaatsen.”

Lange dagen

In veel gevallen is het plaatsen van een molen een klus die in één dag kan worden gedaan. Dat is ook altijd het streven van Van Petten en Bus. “Het betekent wel eens lange dagen maken, maar feitelijk moet je in één dag weer weg kunnen zijn. Dat is ook het mooie van dit werk. In één dag tijd heb je iets gemaakt waar de klanten blij mee zijn. Dat geeft voldoening. Bang dat het werk weer opdroogt, omdat er geen geld is om molens te vervangen, is hij niet. “Kijk hier maar eens om je heen. Alleen hier zie je al tientallen molens staan, waarvan de meeste niet of nauwelijks werken. Nu veel natuurbeheerders ook geld willen verdienen met het agrarisch gebruik van deze gronden komt daar weer meer ruimte voor. En anders is er nog de natuurontwikkeling, want dat maken we nu ook al mee. Dat we molens plaatsen om gebieden juist natter te maken. Voorlopig zal er dus werk genoeg blijven.”

TEKST: Toon van der Stok

FOTO'S: Toon van der Stok, Ton van Petten

Om op de moeilijk bereikbare percelen te komen, is het soms noodzakelijk om noodbruggen te leggen.

Voor het slootwerk gebruikt Van Petten een Neuson, omdat deze met twee gescheiden hydraulische circuits voldoende capaciteit heeft.

Kijken wat je doet en vooral zorgen dat je de boel netjes achterlaat. Dat is de manier om positief in beeld te blijven, vindt Van Petten.